Ч. 101 (12.467).

Львів, субота 10. травня 1930.

Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem.

Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло", Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 27·50 „
Річно 55·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 доляр, Франції, Гелвеції, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Події в Індіях.

Львів, 9. травня 1930.

Те, що діється тепер в Індіях, стало предметом пильної уваги цілого культурного світу. І прихильники і противники визвольних індійських змагань виявляють однаковий інтерес до тамошніх подій. Одні й другі з нетерпеливою вижидають остаточної розвязки цього скомплікованого індійського вузла та вияснення в найвищій мірі напруженої, а при тім незвичайно ускладненої ситуації.

Арештування Ґандія це для англійської влади дуже непевний експеримент. Бо ніхто не може бути певним того, які це спричинить наслідки. Доки на чолі індійського національно-визвольного руху стояв Ґанді і доки ним сам кермував, доти англійці могли бути певні, що цей рух не перетвориться у кріваву революцію. Ґанді пропагував тільки пасивний опір англійській владі, проводив бойкот сільного монополю, текстильних англійських виробів, алькоголю і т. п. Колиж він опинився в тюрмі, то не відомо нікому, які елементи споміж націоналістів прийдуть до рішаючого голосу та до керми цілим рухом.

Сам факт арештування Ґандія, дарма що воно відбувалось незвичайно оглядно, спричинив на всьому просторі Індій цілу низку великих демонстрацій і навіть збройних сутичок. Нещастя хотіло, що рівночасно з арештуванням Ґандія навістило Індії велике елементарне нещастя, а саме — землетрус у провінції Бірма, жертвою якого впало місто Пеґу з околицею, а в тім і найславніший памятник буддійської культури, святиня, яку зачисляли до „чудес світу". Гіндуси приняли цю катастрофу, в якій впало жертвою понад шість тисяч душ населення разом з найціннішими памятками культури, як „кару" за увязнення чи пак допущення ними до увязнення національного вожда. Допомогу англійської влади для жертв катастрофи вони відкинули. Обидва ці нещастя, тобто арештування Ґандія і землетрус гіндуси звязали тісно зі собою та використовують як аґітаційний засіб на те, щоби безупину вести боротьбу до побідоносного кінця, тобто до звільнення Ґандія та до повного національного визволення.

Для англійців, зокремаж для теперішнього льондонського уряду, індійські труднощі, направду, незавидні. Перш за все сам факт, що ці події відбуваються за влади робітничого уряду дає в руки великий аґітаційний атут для комуністів, що ведуть в Індіях здавна свою розкладову роботу і що тим разом теж будуть намагатися використати для себе напружені й запальні індійські відносини. Крім того факт наділення індійського віцекороля, льорда Ірвіна, диктаторськими повновластями теж не принесе робітничому англійському урядові ні слави ні популярности не тільки в Індіях, Єгипті та інших чи то підлеглих кольоніях, чи тільки конституційно звязаних з Вел. Британією демократичних домініях, але й у численних, нічим не звязаних з Анґлією, краях. Комуністи будуть це, очевидно, використовувати як атут проти всеї демократії, зокрема проти всеї соціял-демократії, а особливож як атут проти теперішнього англійського уряду й режіму по всіх англійських кольоніях.

Індійські націоналісти найшлися тепер у стадії невиданого там ще досі патріотичного підйому та рівночасно нервового роздразнення, яке без сумніву ідентичне з революційними настроями. Для англійців дуже прикрою мусить бути ще й та обставина, що в останніх індійських подіях брали участь і деякі музулмани, які досі з правила були по стороні англійців. Останніми часами, видно, й серед деяких музулман почалась ревізія їхнього становища до англійської політики супроти Індій. Правда, є ще деякі магараджі, які будуть підтримувати у власних інтересах Анґлію, але, чи й їх не моглаб змести хвиля національної революції?

Одначе, не зважаючи на всі ті немилі для Анґлії обставини, англійський уряд всеж таки вважав за доцільне вступити на шлях репресій. Цього, видно, вимагав від нього престіж Великобританії й забезпечення її інтересів. Бувають деколи такі моменти, що й виключно престіжові питання кидають навіть таку імперію, як Анґлія, у вир подій, які, буває, стають початком кінця не чого іншого, а того самого таки великодержавного престіжу.

Робітничий англійський уряд у цій справі, здається, вперше пішов на гру в „ва банк", в якій як у всякій грі, вислід цілком невідомий ні для нього ні для Анґлії. У свобчасній розвязці індійської проблеми цей уряд показав себе дуже нездецидованим і нерішучим. За те тепер збирає несмачні овочі цієї своєї політики. В Анґлії викликують теперішні індійські події не тільки велике занепокоєння, але й спричинюють поважні обяви незадоволення з політики уряду. Це є зовсім зрозумілим явищем в англійському житті, коли зважити, що з евентуальним неповодженням Анґлії в Індіях почавсьб фактичний сумерк великобритійської могутности.

Орґанізація молоді в Італії.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 30. квітня 1930.

Вчора вранці, мабуть, весело було сонцю гратися в гомінких водограях Пяцци дель Попольо; весело було виблискувати на високих хрестах її трьох старенських костелів; весело було заглядати в тисячі молодих, здорових, усміхнених облич, що заповнювали її просторінь по самі береги, заливали сусідні вулиці і, вузенькими биндами зиґзакуватих доріжок, здіймалися в гору аж до самих терас кучерявого Пинчо. Маяли по вітру прапори, греміли орхестри, і в повітрі був той характерний гамір і гомін, що супроводить в Італії кожну громадську прилюдну церемонію.

А церемонія, хоч і проста формою, була проте незвичайно цікава своїм символічним і політичним змістом: тисячі молодиків, що перейшли вже 18 років, мали вступити з лав „аванґардизму" до лав фашизму і міліції. А пізніше мала відбутися аналогічна церемонія переходу тисяч „балілл", що покінчили 14 років, до „аванґардизму". Одночасно з Римом подібні церемонії мали відбутися по всіх інших італійських містах і місточках: 110 тисяч „балілл" мали стати аванґардистами, і 90 тисяч аванґардистів мали стати фашистами.

Балілли... аванґардисти... фашисти... Ось вам ніби три східці на драбині фізичної та політичної дозрілости. Балілли — це хлопці від 8 до 14 років, зорґанізовані в цілій Італії в одну велику орґанізацію, що находиться під контролею і кермуванням уряду та партії. Аванґардисти — це вже парубки від 14 до 18 років, і як кожний балілла стає у свому часі аванґардистом, так кожний аванґардист стає у свій час автоматично фашистом. Кожний?... Так.. кожний, хто не зробив чогось понижуючого національну та людську гідність.

Назва „балілла" походить від імени одного 14-літнього ґенуенського хлопця, що перед 80-ти роками кинув перший камінь в австрійців-гнобителів рідного краю — і тим дав гасло до всенародного повстання проти Австрії. Отже назва „балілли" викликає в уяві кожного хлопця образ маленького національного героя і закликає до такогож самого національного героїзму. Назва „аванґардистів" вказує на тих, що „йдуть попереду", вказує на перше завдання молоді — в усіх ідейних рухах йти вперед. Імя фашистів вказує на те єднання, що має бути в нації в обличчі ворога.Звучить це все просто і зрозуміло. А як порожньо і мертво звучать відповідні назви у російських більшовиків, що не менше від фашистів звертають свою увагу на молодь — „комсомольци"... Іди, докопуйся змісту цієї штучної, відірваної від життя — як і все у більшовиків — назви. Натурально, що її первісний ідейний зміст губиться цілковито під реальним змістом життя комуністичної молоді — її хуліґанством, звільненням від найелементарніших принципів „буржуазної моралі", її розпустністю, цілковитим нерозумінням родинних і національних обовязків, її чисто шлунковими ідеалами власного доброго травлення і власних революційних „прав". У противлежности до того, фашистівська молодь виховується головно в розумінню своїх обовязків — що до себе (загартовання характеру та моральний і інтелектуальний розвиток), до своєї родини (пошана і слухняність: без дозволу батьків, ніхто не може вступити у ці фашистівські орґанізації), до своєї релігії (побожність: при кожному „леґіоні" є свій, визначений з гори священик), до своєї нації (дисципліна і самопожертвенність).

Як балілли так і аванґардисти поділені на леґіони, з яких кожний має три когорти, кожна когорта — три центурії, кожна центурія три маніпули, а ця остання три відділи по 11 осіб в кожному. Все це давні римські військові назви, що вказують і на головну ціль цих орґанізацій — підготовлення вояків для охорони Батьківщини й режіму.

Дійсно, коли хлопець від восьми років починає „бавитися в вояка", але з кожним роком все поважніше і все свідоміше, коли кожної неділі він, укупі з такими-ж як він хлопцями, відбуває ріжні ґімнастичні вправи, віддається спортові, відбуває під доглядом досвідчених керманичів прецікаві екскурсії то в гори, то на море, то в ріжні культурні осередки, при чім не рідко має проводити не одну і не дві ночі просто під відкритим небом, — зрештою в Італії досить лагідним, — коли при цьому при кожній відповідній нагоді, йому зясовують і втовкмачують у голову і в серце всі фашистівські національні ідеали, — то, можна бути певним, що через десять років, він вступить у партію і в міліцію переконаним і завзятим фашистом, сміливим і відданим вояком. Не треба забувати, що в усіх цих орґанізаціях незвичайно високо підноситься почуття особистої і товариської чести. Кожному баліллі і аванґардистові ставиться в обовязок нести посильну поміч в усіх тих випадках, коли вона може бути потрібна. І ми знаємо маленьких балілл, що служать обєктом заздрости і стимулом героїзму для своїх маленьких товаришів.

Вступ до цих орґанізацій молоді добровільний і навіть, як ми зазначили, обставлений деякими формальностями: дозвіл батьків, моральна незаплямованість і т. д. А проте з тими орґанізаціями для молоді звязано стільки дійсно принадного й корисного, що, як показує вчорашнє свято, майже ціла італійська молодь бере в них участь, забезпечуючи тим фашистівській партії приплив все нових і нових здисциплінованих сил.

Мусоліні якось сказав: „Мені байдуже до старшого покоління: хай доживає свій вік афашистами й навіть антифашистами; мене цікавить майбутнє і тому мусимо працювати над молодю, підлітками й дітьми..."

Поруч з хлопчачими орґанізаціями молоді— баліллами та аванґардистами, істнують подібні дівочі орґанізації — „маленьких італійок" — від 6 до 12 років, і „молодих італійок" — від 13 до 18.

Дня 6. січня 1926 р. Велика Рада Фашистів заборонила дальший вступ до партії усім тим, що до того часу не виявили ще своїх фашистівських почувань, обмежуючи поповнення партії молодю з лав аванґардистів та молодих італійок. З того часу відбулося вже три таких набори молоді. Вчора відбувався власне четвертий.

Нараз гамір і гомін на Площі дель Попольо урвався. Тричі прозвучали сурми: явився Му-

соліні. Вийшов на трибуну і немов буря зірвали-
ся оклики: Дуче! Дуче! Вся молодь зриває з го-
лов свої накриття, вимахує ними у повітрі, ви-
махує прапорцями, мушкетами, кинджалами, —
всім, що попадається під руку і що можна підне-
сти в повітря. Мусоліні вітає по римському —
права рука вперед і в гору, — всміхається, потім
знову грає труба і — знову мовчанка. Тиша.
Хтось виголошує голосно, що аж далеко чути:
— „Зараз я читатиму формулу присяги, задля
якої вас сюди візвано. Увага!: Присягаю кори-
тись безумовно приказам дуче і служити всіма
моїми силами, як буде треба — то і кровю моєю,
справі фашистівської революції". Чи ви прися-
гаєте?" — І знову підноситься в гору, високо в
повітря понад головами, все, що має можливість
чи нагоду піднестися — мушкети, прапорці, кин-
джали — і ціла площа кричить: „Присягаю!".
Бють барабани і знову крик: „Дуче! Дуче!". Му-
соліні відповідає по римському, і знову тиша.

З двох найближчих до Мусолінієвої трибуни
відділів виходить один озброєний фашист і нео-
зброєний авангвардист. Фашист дає йому свій
мушкет і, в імени Мусоліні, обіймає й цілує ре-
крута, що робиться його товаришом у майбутній
боротьбі. Знову барабани, знову крик маси, знову
поздоровлення Мусоліні і — символічний обряд
закінчений: у фашистівську партію влилася хви-
ля нової гарячої крови.

Евг. Онацький.

Вирівнюйте залеглости! Вже недалеко

час льосовання премій. — Передплатники, що не матимуть
з днем 15. червня ц. р. ніякої залеглости у передплаті за
„Діло", можуть виграти бібліотеки вартости 100 ам. доля-
рів, дві по 25, десять по 10 і десять по 5 ам. долярів. Хто
схоче платимо за бібліотеки ГОТІВКОЮ.

На розритих могилах.

Провідна неділя днем протесту Поморян і околиці проти розриття стрілецьких могил на поморянському цвинтарі.

Факт розриття стрілецьких могил, з яких викинено кости наших національних героїв, поломання надгробних хрестів та поздирання з них написів, що сталося в часі цьогорічних великодних свят у містечку Поморянах, зборівського повіту, про що писала недавно майже вся українська преса, викликав зрозуміле враження й біль між українським населенням цілої околиці. Зійшлись до Поморян у Томину неділю, себто 27. квітня ц. р., масово мешканці доокружних сіл, щоб піти процесійним походом на спрофановані могили. Цього дня о. посол Леонтій Куницький, що спеціяльно в тій справі загостив до Поморян, відправив у парохіяльній церкві Службу Божу за поляглих стрільців, після якої пішов народ у числі кількох тисяч у процесійному поході на місцевий цвинтар.

У процесійному поході взяло участь сімох священиків, а саме, крім о. посла Куницького також о. декан Гавришо, парох Урманя, о. Данилевич, парох Розгадова, о. сов. Ґайовський, парох Богутина, о. Гуньовський, парох Махновець, о. Кучкуда, парох Бібщан і о. Квіт з Радекова. Отець Ґайовський і о. Гуньовський прийшли навіть з процесіями, не зважаючи на доволі далеку віддаль та лиху дорогу. Взагалі слід підчеркнути зрозуміння справи у дооко-

личного нашого духовенства (хоч, на жаль, не
обійшлось без вимків!), що не зважаючи на
пізне повідомлення (пр. Урмань повідомлено
щойно в неділю рано), доложило всіх старань,
аби прибути враз зі своїми парохіянами на свя-
то до Поморян.

Після панахиди над одною розритою спіль-
ною стрілецькою могилою виголосив о. посол
Куницький патріотичну проповідь. Опісля від-
правлено ще одну панахиду над другою моги-
лою, також нарушеною.

Після церковної частини свята місцевий
хор відспівав, а дута орхестра з Розгадова ві-
діграла кілька патріотичних пісень.

По спільній молитві народ, скріплений на
дусі і сильний вірою в ясне Завтра української
нації, опускав цвинтар, лишаючи розриті стрі-
лецькі могили заквітчані та обтулені щирою
й горячою братньою любовію.

Під кінець лишається одно побажання, а
саме, щоб відтепер рік-річно збирався україн-
ський народ Поморянщини в часі великодних
свят при отсих зневажених стрілецьких мо-
гилах.

Р. Д.

За боротьбу з коршмами.

З нагоди законопроекту посла д-ра Барана.

У „Ділі" (ч. 56. з 13. березня 1930) появилася під повищим заголовком інформаційна стаття про заходи українського Соймового Клюбу, а зокрема посла д-ра Степана Барана, який з доручення Клюбу опрацював і умотивував проект новелі до обовязуючого протиалькогольного закону з 23. квітня 1920 р. Цей проект внесено до сойму дня 28. лютого ц. р., але з огляду на кінець сесії мериторичне його розглядання прийде мабуть на слідуючій соймовій сесії.

Повища інформаційна стаття і законопроект д-ра Барана були предметом нарад Головної Ради Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження" дня 18. III. і 8. IV. 1930., з доручення якої я забираю отсе голос у тій справі.

Передовсім несподіванкою для компетентної у цій справі української статутової протиалькогольної організації був факт, що в справі повищої новелі ніхто з посольських кругів не порозумівся з „Відродженням", яке будь-щобудь має деякий досвід у цій справі і якого дорадчий голос — як показується — не був би зайвим. Задля недостачі такого порозуміння деякі інформації у повищій статті д-ра Ст. Барана — на жаль — не зовсім відповідають дійсности, а якщо таким чином мотивовано й потребу внесеної новелі, то такі мотиви ледві чи докажуть соймовій більшости необхідність такої новелі.

У чомуж заключається неточність інформацій д-ра Ст. Барана. Перш за все шановний посол не зовсім точно передає текст істнуючого протиалькогольного закону, а саме інформує, що шляхом всенароднього голосування можна ввести цілковиту заборону продажі алькогольних напоїв не тільки в поодиноких громадах, але „навіть і в цілих повітах на **основі ухвали повітової ради**, коли **більше** як половина громад запровадить у себе прогібіцію"...

Натомісць дослівний текст дотичного відступу арт. 4. протиалькогольного закону звучить: „Якщо **більшість двох третин загального числа громад**, що входить в обсяг повіту, а обіймає не менше, як пів загалу, населення повіту, ухвалить цілковитий заказ алькогольних напоїв, то повітова комунальна влада **має** цей заказ розширити на цілий повіт".

Неточність лежить у цьому: д-р Ст. Баран інформує, що вистарчає ухвала більше як половини громад у повіті, щоби прогібіцію поширити на цілий даний повіт, — а закон постановляє, що мусить бути щонайменше дві третини. Очевидно, дві третини — це безперечно більше, як половина, але не все „більше, як половина" є двома третинами! А дальше повітова рада не потребує аж **ухвалювати** (бо в такому випадку допускається можливість і неухвалення!), але **мусить з уряду розширити** прогібіцію на цілий повіт.

Д-р Ст. Баран твердить, що комісії при старостах і воєвідських урядах для поборювання алькоголізму є **нечинні**. В дійсности їх **нема**, з тої простої причини, що міністерство публичного здоровля й досі **не видало реґуляміну для тих комісій**, як це передбачує § 12 виконного розпорядку з 2. червня 1922 р.

Д-р Ст. Баран пише, що „державна адміністраційна влада не має ніякого законного

Масарик про більшовиків

(Т. Масарик: „Світова Революція".)

(Докінчення.)

Коли Ленін сам так часто признається, що робиться похибки і що треба учитися, то в цьому є трохи російської чесноти, але рівночасно і обвинувачення; бо нині в ніякій ділянці, навіть в політиці і адміністрації, не треба самостійно й наново винаходити азбуки. Безліч імпровізацій творило своєю безсистемністю більшовицьку систему. Більшовицька півосвіта є гірша, ніж неосвіченість. Більшовицька диктатура випливає з некритичної, цілком ненаукової непомильности; режім, що боїться критики й признання думаючих людей, є „eo ipso" неможливим.

Москалі, а також більшовики є дітьми свого царизму; він їх виховував і формував століттями. Їм пощастило усунути царя, але не усунули царизму. Мають царський уніформ, хоч носять його на виворіть, а москаль зуміє носити на виворіть, як відомо, навіть чоботи.

Більшовики уживали своєї довголітньої, так званої „підпольної" тактики: не були підготовані до позитивної, адміністраційної революції, були здібні лише до неґативної революції. Неґативної в тому змислі, що в своїй односторонности, вузкоглядности й некультурности цілком непотрібно нищили богато вартостей. Особливо роблю їм закид, що вони, цілком до — царському марнотратно нищили життя. Ступінь варварства виявляється всюди в цьому, до якої міри люди вміють господарити життям своїм і своїх ближніх. Більшовицьке мордування інтеліґенції має остерігаючий примір в римському Северові і в мордуванні старих римських родин, головно сенаторських; цим спричинив він варваризацію держави і адміністрації, але й рівночасно прискорив упадок держави. Врешті історик знайде і ближчі приміри — в Росії, в Івані Грозному, або ще ліпше в Стенці Разіні...

Більшовизм далеко краще відповідає Бакунінові, як Марксові; а Маркса придержується він більше з його першої революційної доби — 1848 — коли то він ще не викінчив свого соціялізму. На Бакуніна могли би більшовики покликатися задля свого явного єзуїтизму і макіявелізму. До того їх довела заговірницька таємничість, до якої привикли і стремління до влади, до диктатури; головною цілю стало для них: дійти до влади і вдержатися при ній; хто вірить, що осягнув найвищий ступінь розвою, що має непомильне знання цілої орґанізації суспільности, той залишить працю над поступом і удосконаленням, а головною і одинокою його журбою буде, як задержати свою позицію і владу. Так воно було за реформації в католицизмі, й через те повстала інквізиція і протиреформація, так є воно і в Росії.

Російський більшовизм не є тотожний з комунізмом; в найліпшому випадку є соціялізмом і державним капіталізмом. Дійсний трівкіший комунізм є після дотеперішних досвідів можливий тільки на моральній і релігійній основі, є можливий тільки між приятелями; та до суспільности, зорганізованої на дружніх основах — на симпатії — нам усім далеко. Комуністичні спроби вдаються на початку революції підчас хвилевого одушевлення, коли одушевлення має проявлятись і в щоденному житті, вони упадають і дегенеруються.

Режім Леніна був підготований Керенським і Тимчасовим Урядом. Він був льоґічним наслідком російської нельоґічности. Запльомбовані німецькі вози грали при тім дуже підрядну ролю. Ленін захопив Росію так, як передтим її захоплювали інші самозванці — самозванщина цеж довга глава російської історії. Селяни забрали землю, а комунізм їм навіть не снився, а селяни — цеж Росія. Неправильним є закид, що Ленін і його спроба не є російські; є вповні російські; навіть совітська система є поширенням примітивного російського міру і артілі.

Якщо режім Леніна не створив комунізму і якщо мав і має великі хиби й гріхи, тим ще не сказано, що зло не принесло також дечого доброго Росії, а особливо масі російських мужиків. Більшовизм розбудив почуття свободи, особливо зросло у селян почуття власної сили, а всі дістали лекцію про силу орґанізації, скріпилося переконання про необхідність праці й працьовитости (сам Ленін і богато провідників є добрим приміром того); в містах і серед інтеліґенції запанувала деяка простота (русоська).

Ці й ще інші, відносно добрі, прикмети більшовизму повинен і мусить ствердити справедливий та річевий обсерватор російського розвою. За те великим, і на мою думку, найбільшим мінусом є моральний занепад, упадок шкільництва і виховання, взагалі моральна й культурна анархія. Правда, чому Росія мусіла аж так насильно пробудитися з царистичного сну? Над тим буде передумувати кожний, хто любить Росію; в першу чергу повинні би це зробити прихильники царизму й церкви. Додаю, що все, про що тут говорю, відноситься до першої доби більшовизму; в слідуючій добі, і до нині, він розвивається і головно старається здійснити комунізм. Очевидно — коштом добробуту.

Що торкається інтервенційної політики, й взагалі всієї політики відносно Росії, я стою на становищі неінтервенції: більшовизм — це внутрішна кріза Росії — і вона не дасться вилічити інтервенцією зі зовні. Правда, що більшовики підтримують ті інтервенційні стремління тим, що так жадібно прагнуть визнання їх „де юре" — буржуями!

Подав Яр. Ол.

впливу на переведення плебісциту". Але 30 рядків нижче наводить д-р Ст. Баран у тійже самій статті наглядні приклади, як то староства й воєвідські уряди брали й беруть в оборону шинкарів і стараються не допустити до введення в життя проґібіції. Якщо вони роблять це, не маючи до того законної основи, то можна уявити собі, як виглядалаб у практиці протиалькогольна акція, якщо адміністраційна влада малаб закон за собою!...

Проект новелі д-ра Ст. Барана обіймає 14 артикулів (самий протиалькогольний закон обіймає лише 13 артикулів) та містить цілу низку **формальних** поправок і доповнень. Напр. відступ 2 арт. 4 істнуючого протиалькогольного закону постановляє:

„Голосування заряджує громадська зверхність чи то з власного почину, чи то на письменне домагання 1/10 частини мешканців громади, що скінчили 21 літ".

З законопроекті д-ра Ст. Барана сч=ркується слова: „з власного почину" і вставляється: „на підставі ухвали громадської ради", а на кінці додається: „і є вписані на останніх виборчих лістах до сойму".

Дальше новеля постановляє, що зверхність громадська на 10 днів наперед оповіщує в громаді речинець голосування у справі заведення проґібіції, визначує льокаль голосування та повідомляє про це староство, а також, що комісію (провідника і 4 членів) вибирає громадська рада. Голосування має відбуватися тільки в неділі (досі: в неділі і свята) від год. 12. вполудне до 4. згл. 8. вечором. На білих картках можна писати тільки: „так" (за забороною алькоголю), або „ні".

Ще є — на мій погляд — зайвий додаток, що в справі мови голосування обовязують постанови язикового закону (Грабського) з 31. липня 1924 р., бо: 1) й без того додатку цей закон обовязує, 2) досі майже всюди по українських громадах при протиалькогольному плебісциті віддавано українські карти голосування і не роблено з того квестії, 3) ми повинні взагалі змагати до повалення того, з українського становища, шкідливого язикового закону, а не опиратися на ньому. Повторити голосування за проґібіцією можна по упливі 6 місяців, а за скасуванням проґібіції по упливі 5 літ.

У статті подає д-р Ст. Баран, що „допускається також мужів довіря найбільше по трьох з табору за і проти проґібіції". Одначе в оригінальному тексті новелі **тої постанови не находимо!**

Не входячи у розбір цих дрібних формальних постанов проекту, я уважав необхідним звернути увагу на **кардинальні** постанови проекту новелі, які в своїх наслідках можуть стати вбийчими для протиалькогольного руху, або бодай дуже поважно його спинити.

(Докінчення буде.)

З передвиборчого руху на Волині.

КОСТОПІЛЬЩИНА. Посли Тершаковець і Яворський відбули передвиборчі віча в отсих селах: 27. IV. в *Антонівці* і нараду в містечку *Березне*, 28. IV. велике віче на подвірю Василя Шнайдера в *Березнім*, вечором тогож дня в *Мокениі*, 29. IV. рано в *Білці*, в полудне в *Яблонній*, а вечором у *Печалівці*. Хоч віча не були заздалегідь заповіджені, то протягом 1—2 годин збиралося дуже багато селян, які бажали послухати своїх послів з Галичини. Серед селян є велике зацікавлення виборами, а ще більше цікавляться вони працею Українського Клюбу в соймі, про яку вони добре поінформовані, хоч по деяких селах зовсім нема українських часописів. Зібрані на вічах одноголосно постановляли голосувати за листою ч. 18, а в кожному селі найшлися свідомі селяни, які взяли на себе обовязок допильнувати, щоб вибори випали якнайкраще.

ВОЛОДИМИРЩИНА. В „Ділі" писалося вже про віча УНДО у Володимирі (велике повіт. віче 7. IV.), у ґміні Верба (23. IV.), в Ягоднів і Гайках (24. IV.), в Овадні (25. IV.) і в Устилузі (27. IV.). Тепер ще слід згадати, що 29. IV. відбулось віче УНДО в *Пузові*. Промовляли посол Коцан і кандидат на сенатській листі п. Сильвестер Сасай, які прибули туди в товаристві п. Хоми Руґера з Устилуга, котрому доручено орґанізаційний район коритницької ґміни. — Всі вичислені віча пройшли з незвичайним успіхом, всюди висловлювано повне довіря до Українського Нац.-Дем. Обєднання й Української Парл. Репрезентації та ухвалювано голосувати на листу ч. 18. На віча у Володимирі, Верби й Устилузі поприходили були зорґанізовані осадницькі бойівки, які намагалися ті віча розбити, але коли побачили одностайну поставу зібраних вічевиків, то присмиріли. Зокрема у Володимирі осадника Завішу, який почав був промовляти, просто стягнули з трибуни.

З кооперативного життя Волині.

Кооперативна анкета в Луцьку.

Дня 27. квітня ц. р. в помешканні Луцької Повітової „Просвіти" відбулася VII. анкета представників кооперативних організацій луцького району. Взяло участь в анкеті 35 кооператив, заступлених 65 делеґатами, причому 30 кооператив луцького пов. і 5 кооператив дубенського пов., що належать до луцької кооперативної сітки. Проводив нарадами дир. Олександер Ковалевський, секретарювали: Ів. Мацин і М. Пироженко.

По відчитанні й затвердженні протоколу VI. кооперативної анкети, забрав голос дир. Ковалевський, який зложив докладний звіт про діяльність кооперативно-інструкторського відділу за час від 22. вересня 1929 р. до 27. квітня 1930 р. У луцькій окрузі є 48 кооператив, які находяться під кермою кооперативно-інструкторського відділу; але не всі вони є однакової господарчої сили й кооперативної здисциплінованости. За гарні і добре проваджені кооператив можна уважати тільки 50 проц. загальної кількости кооператив; 25 проц. всіх кооператив лише від кількох місяців розпочали свою працю і, хоч ведені добре, та проте висліди цеї праці виявляться аж наприкінці року; 20—25 прц. заг. кількости кооператив є досить слабенькі, знесилені манками й розборгованням товарів.

Та проте — і здорові і початкуючі і слабі кооперативи — потребують сталого догляду. Цей догляд над півсоткою кооператив вже не давалося переводити у випадковий спосіб. А тому кооперативно-інструкторський відділ заанґажував інструктора по кооперації, п. М. Пироженка. Цей інструктор відбув вже 17 поїздок на місця для переведення контролі торгівлі й книговодства. В інших кооперативах перевірено книговодство в бюрі відділу, не кажучи вже про ту щоденну правну допомогу, яку дає кооперативам бюро відділу. Власні фонди 36 кооператив луцького району (від 12 кооп. немає ще вичерпуючих даних) на 1. I. 1930 р. становили 31.891.23 зол.; зиск 1929 р. — 16.738.70 зол. Торги в 1929 р. виносили 427.366.62 зол. Не дивлячись на тяжку господарчу крізу, в порівнанні з 1928 р. — і власні фонди, і кількість членів, і торги збільшилися майже на 100 проц. Фактично півсотні кооператив є вистарчаючою кількістю для заложення Повітового Союзу, — та так ще не є, хоч до того стоїмо вже ближче, як раніш. Тому праця відділу нині йде під гаслом створення цього Союзу. Ціла увага звернена на інструктовання Управ і Надзірних Рад, на упорядкування книговодства, на переведення засади торгу за готівку, на стягнення розборгованих сум то-що. Й потішаючим явищем є те, що наші кооперативи починають виявляти зрозуміння для цих засад. — Що до кредитової кооперації — то за Українбанком — функціонує вже Український Народній Банк в Жидичині й находиться в стадії організації Український Народній Банк у Воротньові. З промислових кооператив функціонують дві: молочарня у Воротньові й Уїздцях. Розпочав також свою працю й Український Кіно-Театр.

Інстр. М. Пироженко доповнює доклад дир. Ковальського статистичними даними, при чому звертає увагу на малу кількість членів, що є наслідком слабо веденої пропаґанди. Для того кооперативам не вистарчає власних фондів і вони мусять оперувати ще чужими фондами (кредитами готівковими й товаровими).

Нач. Ів. Мацин дає вичерпуючий звіт з діяльности складу „Народньої Торговлі", як кооперативної гуртівні, підкреслюючи, що закупи кооператив все ще є більшими у приватних купців, ніж в „Н. Т.", хоч і зростають поволі.

В дискусії, що вивязалася з приводу цих трьох докладів, забирала голос більша частина делеґатів, при чому переважно торкалася критики діяльности складу „Н. Т." На всі заміти делеґатів п. Мацик дав докладне вияснення, зясувавши, взагалі, сучасну торговельну конюктуру. Ширшу тему зачепив лише представник одної з дубенських кооператив, але вона була такою широкою, що важко було її вичерпати, а то й обняти.

Дир. Ковалевський відповів, що всі ці питання, як питання ширшої натури, належить заадресувати до Ради РСУК. Але доки, ані Рада РСУК, ані Загальні Збори РСУК не поробили відповідних змін, ми, кооператори на переферіях, повинні карно виконувати всі директиви свойого РСУК. Тому виконували й виконуємо свій обовязок щодо обслуги північної частини дубенського пов., а ці кооперативи якщо не виконували, то будуть виконувати свій обовязок що-до реґулярних вплат складок на кооперативно-інструкторський відділ. Резолюція, запропонована дир. Ковалевським, приймається всіми луцькими делеґатами. Дубенські делеґати стримуються від голосування. — Після вислухання інформаційних звітів агр. Ришавого, інструктора Л. Кобилянського й представників „Сільського Господаря" та по відспіванні „Заповіту" й нац. гимну — анкету замкнено.

Шестигод. наради перейшли в зразковому порядку та в скупченій увазі з боку делеґатів, які громадно, як ніколи ще досі, явилися на анкету з тим бажанням знання, яке так характеризує волинського селянина післявоєнної доби. Ще пять років тому було кооперативне „дике поле", а нині вже біля кооперації активно працює понад двісті селян, а коли взяти під увагу й членів Надзірних Рад — то до господарчої праці втягнено біля пів тисячі селянських робітників. Річ не мала! Бракує ще досвіду, трапляється часом і безсумнівна зла воля, вибивається на гору й демагогія — діти одної матері, якій на імя — „темнота", що виховується чужим шкільництвом. Але, мимо всього, національне наше життя рухається, не завмирає й, переборюючи тисячі перешкод, внутрішніх і зовнішніх, „свої" й „чужі" — дає, хоч і непоказні, але всеж позитивні дані будучої праці.

О. К.

На орґанізаційному фронті.

ПЕРЕМИШЛЯНЩИНА

Дня 13-го квітня ц. р. відбулася в **Глинянах** велика довірочна нарада у справі політичної орґанізації в глинянській судовій окрузі і в справі громадської самоуправи. На нараду зїхалось понад 200 громадян зі всіх сіл округи. Орґанізаційні справи реферував місцевий адвокат д-р Волод. Левицький, про політичне положення українського народу, а потім про громадську самоуправу говорив ред. Гр. Гладкий зі Львова. На нараді ухвалено низку резолюцій, в яких одобрено діяльність Української Парл. Репрезентації і висловлено признання проводові УНДО та постановлено оснувати в Глинянах повітову орґанізацію Обєднання. У звязку з терором на Вел. Україні запротестовано проти нищення українства на Вел. Україні і висловлено спочуття українським жертвам більшовицького терору. В самоуправних справах осуджено надужиття адміністрації і візвано все українське громадянство, а зокрема українських громадських радних, занятися ближче самоуправними справами для оборони наших прав у самоуправі. Зокрема постановлено домагатися урядування українською мовою в самоуправі, вставлювати до бюджетів підмоги на українські цілі й опротестовувати накинені підмоги на чужі для нас цілі. На нараді виявилося, які великі послуги робить нашим радним книжка посла Целевича „Громадська самоуправа". Не диво, що ухвалили подяку послові Целевичеві за його корисну працю. Крім цього постановлено поробити заходи, щоби до Глинян повернено відділ податкового уряду на глинянську судову округу, який перенесено тепер до Перемишлян. Висловлено побажання, щоб наради в самоуправних справах скликати по можливости раз на 3 місяці та щоб радні, які мали змогу на нараді ближче познайомитися з самоуправними справами, натискали на решту радних, аби не занедбували громадських справ і ставали до боротьби за наші права в самоуправі. Багато радних підносило найріжніші надужиття по громадах. Скаржились на надмірні і несправедливі податки від псів, скаржились на тимчасовий повітовий виділ, що розпоряджає податковим грошем громад і видані гроші каже записувати в книгах громад, поправляє коштом громад повітові дороги і т. п. На питання і скарги відповідав п. ред. Гладкий. Незвичайне вражіння зробило на зібраних оповідання селянина Сеніва, радного з Задвіря. Задвірянська громадська рада скреслила в бюджеті ріжні накинені видатки, як 200 зол. на „Стшельца", 200 зол. на „страж пожарну", 100 зол. на познанську виставу і т. п., разом на суму 2.000 зол. Зате вставлено до бюджету ріжні видатки на українські цілі. Тимч. повіт. виділ, чи радше староство не приняло цього до відома і ще підвищило ріжні видатки на польські цілі до 5.000 зол. Тоді делеґація радних зажадала розпорядження староства на письмі і покликалася на закон. На це староста сказав: „Ви се не розуміце на уставах". Але радні цим не збентежились і відповіли: „Може ми не розуміємось, але зате розуміються на законах ті, що їх укладали". Староста все таки хотів перевести бюджет по свому і наказав війтові зложити бюджет без радних. Тоді радні поїхали до воєвідства і запевнились там, що найдуть оборону перед настирливим старостою. Все це, оповідав Сенів, робили ми так, як пише посол Целевич у своїй книжці. Це оповідання додало відваги всім радним, які тут-же розкупили кільканацять книжок посла Целевича з постановою боротись за свої права.

ВІДГУКИ ДНЯ.

ДЕЯКІ ГОСТІ.

Є льокалі, які тягнуть до себе людей, як найліпший діяхель. Щоб ви не робили — не стримаєте цього „тягу". Може це бути льокаль закурений, обдрапаний, з невдалим входом, а ще гіршим виходом, заплісніліий і тяжко доступний, це на публику не робеть ніякого вражіння, а як коли і робить, то хіба додатне.

Возьмім, наприклад, льокаль редакції „Діла". Не визначається він усіма повищими прикметами, але все таки більшу часть їх має. А прецінь двері в нас не замикаються і ми ніколи майже не буваємо самі.

У хвилі, коли пишу ці рядки, сидить біля мене на канапі старенький дідусь, член рабінатської ради з Петрограду і перечитує часописи (тихцем) та робить свої поміченя (голосно). Як він сюди дістався — це його тайна, а як щодня видрапується на другий поверх і без випадку переходить „тьмокромішний" передпокій — Бог один знає. Може тому йому ніщо не сталося, що він рабін... Щодня старається як може розганяти редакційну тишу і, признаю, все йому це вдається. Любий цей старенький — ніколи не курить чужого тютюну.

Та не про таких редакційних гостей хочу нині сказати слово. Ці гості будуть дотн до нас ходити, доки буде часопис виходити, а навіть як він і перестане виходити, то ще довгий час забігатимуть до льокалю з довголітньої привички.

Але є ще одна порода відвідувачів, які не приходять до редакції на балачку, читання чи іншу папіроску, а по ділу. Вони підходять потихо до котрогось із членів редакції і передають йому манускрипт. Звичайно це не є звичайний манускрипт, а манускриптище, що побачив світ після тяжких породових болів і тому на думку авторів повинен бути видрукуваний товстими черенками і на першім місці. Мова тут не про тих людей, які мають щось сказати, але про тих, які конче хочуть щось сказати.

— Пане редактор, прочитайте зараз мій рукопис і скажіть чи піде.
— Це повість?
— Ні, стаття.
— Бійтесь Бога, та це не рукопис, а рукописище.
— Про таку важну справу, то ще мало. Я половину опустив.
— А яка тема?
— Дуже актуальна... Які домагання маємо ставити на найближчім мировім конгресі після другої світової війни.
— Ну... Тема досить неактуальна.
— Хіба для вас, редакторів „Діла". Ви загалом не маєте нюху, що актуальне, а що ні.
— Дякую. Але я таки далі не розумію, чому ваша тема є актуальна. Будуча мирова конференція?!... На неї зовсім не заноситься!
— Бо ще не було війни. Але пождіть, нехай тільки вибухне.
— Але вона ще не вибухла?
— Але може вибухнути.
Притиснений до муру редактор піддається.
— Добре, я прочитаю і дам вам відповідь.
— Тільки не тягніть довго, бо тема не сир.

Ледви зник один „актуаліст", а вже редакція гостить другого.

— Панове! хто веде літературний відділ — питається сотий раз.

Михайло Рудницький хоче тікати, але це йому не вдається. Злорадісно всміхаючись показують на нього товариші і гість прилапує його коло дверей.

— Власне я до вас. Маю кілька фейлетончиків — каже — розвиваючи чималий пакунок.
— Про що?
— Переписка о. Івана Процайловича з Сергієм Чоботенком.
— Процайловича? Хто це такий?!
— Ви не знаєте?!... Письменник, публіцист, діяч... Написав дуже богато —
— Листів — докінчує редактор.
— І листів також. Але є ще богато інших його творів.
— Ви про метрики?!
— Прошу вас, не жартуйте собі з науки.
— Добре, вже, добре. А хто знову цей Чоботенко?
— Розоброюючи ігноранціє! Чоботенко відомий земський діяч на Полтавщині. Дуже прихильно ставиться до українства.
— Чомуж він саме їх листування вибрали?
— Мав доступ до архівів, це раз, а друге, ніхто ще про це не писав.
— І напевно не буде.

Ця образа не могла минути безслідно. Гість почервонів і згорнув під паху свій манускрипт.

— Прошу прийняти до відома — виголосив святочно, — що я більше вам нічого не дам.

Редактора, якби хто на сто коней посадив.

— Дайте слово чести! — кинувся з витягненою рукою.

Гість за той час охолонув з гніву.

— Може бути, що це для вас замало цікаве. Але я вам принесу щось більше підходящого: Переписка сестри о. Процайловича з дочкою тіточного брата Чоботенка про те, де поділися твори письменника, які я власне випорпав.

— Прошу дуже. Можете принести. Але це вже не до мене.
— А до кого?
— До цього пана.
І показав на мене.

Так то нас розважають серед нудної праці нудні, добрі люди. Дай їм Боже здоровля!

Галактіон Чіпка.

Проти червоного терору.

Дальші протести українського громадянства.

До нашої Редакції прислали в останніх днях протести проти червоного терору на Вел. Україні: *Кружок Українських Студентів у Вильні*, заходом якого відбулося 4. травня протестаційне віче з участю представників литовського та білоруського студентства і громадянства, а на якому відповідні реферати виголосили: студ. фарм. Вацик Захар, студ. прав Ольхівський Борис, студ. мед. Мазурець Михайло і студ. фарм. Завадович Іван; зібрані на спільних сходинах дня 20. IV. *члени читальні „Просвіти" і товариства „Сокіл" в Улашківцях*, пов. Чортків, після реферату студ. Тарнавського; зібрані на довірочній нараді в дні 21. IV. *громадяни села Сосулівка*, пов. Чортків.

Бріян іде до Женеви.

Французька преса подає, що Бріян вибирається до Женеви, де стрінеться з Гендерсоном.

Шварцбард у Ковні.

Аґ. АТЕ повідомляє, що на днях приїде до Ковна вбивник отамана С. Петлюри Шварцбард. Він виголосить там відчит.

Унамуно кинув Мадрид.

Аґ. АТЕ повідомляє, що проф. Міґ. Унамуно послухав приказу влади, кинув Мадрид і виїхав у Саламанку.

Плян большовицької преси.

Аґ. АТЕ повідомляє з Риґи: „Вечерная Москва" пише, що вища большовицька влада ухвалила пятилітній плян розвитку большовицької преси. Заг. наклад денників повинен виносити після 5 літ 30 міліонів. Плян передбачує далекойдучу спеціялізацію преси. Вже п. р. видають часописи присвячені рільній комуні!

Летунська катастрофа.

З Варшави до Скнилова прилетіли 8. травня військові пільоти. Над Рясною Польською (біля Львова) мотор зіпсувався й літак мусів осідати. Апарат із вел. висоти впав на поле. Пільоти не згинули лише тому, що літак опав на мочаристу землю, в якій застряг. При помочі льокомотиви витягли літак із мочару.

Мін. Юзефський у Львові.

Дня 7. травня веч. приїхав у Львів мін. Юзефський із інсп. Левіцьким і мін. радником Яворським. У звязи з побутом міністра є у Львові дир. самовр. департаменту Корсак і рад. Подвінський. Дня 8. V. приїхали теж дир. політ. департаменту Стаміровський і нач. виділу Сухенек. Мін. Юзефський конферував із воєводою, опісля перевів люстрацію воєвідства. В полудне приняв на авдієнції м. і. о. кан. Ол. Сапігу, правосл. декана Галичини, упр. ради „Народного Дому", Нар. Орґанізацію м. Львова, ґрупу „Селянин". Після авдієнцій відвідав міністр м. і. арх. Твардовського, Теодоровича, митр. Шептицького. Попол. було зібрання у пос. Левенгерца при участи мін. Юзефського.

Помер віцемарш. Познер.

Дня 8. травня помер у Пйорунові в лютомирськім повіті віцемаршал сенату Стан. Познер.

Після нападу на Девея.

Аґ. АТЕ повідомляє: Часопис „Діміneца" пише, що пос. Давіла бандити забрали 5 тисяч долярів. Також Девеєві забрали богато грошей. Нашийник жемчугів Шембекової був варта бодай 1 міл. лей. Дня 8. травня Девей вернув у Варшаву. Журналістам Девей сказав, що коли шофер здержав авто, вискочило з рова 5 обшарпаних бандитів, носи й уста мали закриті чорними хустками. Девей порадив Шембековій, щоби сховала біжутерію під авт. подушку, а сам сховав під лавку годинник, що не мав спец. вартости, одначе був род. памяткою. Коли шофер хотів їхати далі, вискочило ще двох бандитів. Вони вистрілили. Кулі розбили авт. шибу, та не ранили нікого. Девей вийшов із авта, за ним Давіла й піднесли руки. Один бандит увійшов до авта, зірвав із Шембекової біжутерію та найшов годинник на долівці авта. Давіла промовляв до бандитів, щоби не зробили кривди подорожнім, бо Шембекова це жінка польського посла, а Девей американець на вис. становищі. Тоді бандити вже огляднійше поступали з подорожніми. Переглянули кишені, забрали готівку, а Девеєві віддали портфель і чеки. Опісля перетяли одну ґуму в авт. колесі, щоби авто не їхало за скоро і пропали в темряві.

Леон Шіллер директором львівських м. театрів.

Прибічна рада урядового комісаря м. Львова на засіданні 8. травня більшістю голосів віддала м. театри в аренду оферентам: Чапельському (що був 8 літ адміністратором м. театру в Познані) та співакові Залеському. Вони запевнили собі співпрацю театрольоґа й інсценізатора Леона Шілера. Голосування було тайне. На 54 голосуючих віддано 27 голосів за Чарновським, 26 за Чапельським, одна картка біла. При другім голосуванні голосувало 54 членів ради, 28 голосів абс. більшости одержав Чапельський.

Велика пожежа в Бориславі.

Із середи на четвер вибухла в Бориславі на старім ринку т. зв. торговиці пожежа. Огонь повстав у складі заліза та покостів Діхтера. Заки приїхала вогнева сторожа вогонь охопив уже цілий комплекс будинків. Довгий час годі було приступити до вогню, бо можна було зіткнутися з електр. проводами місц. і дрогобицької електрівні, що доставляють електрики до Борислава й околичних копальнь. Щойно коли струю зі силою 3000 вольтів вилучили, можна було льокалізувати вогонь. Вкінці вогн. сторожі вдалося це й вогонь не перенісся на копальні. Загалом згоріло 23 жид. крамниці. Пожежа, як виказує слідство, повстала наслідком т. зв. курцшлюсу.

Пожежа в Угнові.

У середу в ночі в Угнові (біля Рави Руської) повстала пожежа в пекарні Штайна на старім ринку. Вогонь перекинувся на сусідні будинки й обняв середмістя, так що значна часть містечка станула в полумі. На поміч приїхала вогн. сторожа з Рави Руської та сусідніх громад. Згоріло до тла двацять і кілька домів, інші врятували. Без даху над головою остало ок. 200 людей.

Серж. Яхтгольца увільнили.

В четвер, 8. травня, в третьому дні розправи лікарі знавці ствердили, що серж. Яхтгольц ділав у стані замрачення ума та що лет. катастрофа з 1927 р. полишила сліди в орґанізмі обвинуваченого. Після 20-хв. наради суду президент трибуналу полк. Штампль видав присуд увільняючий обвинуваченого від вини та кари. В мотивах присуду сказано, що не доказано, начеб обвинувачений ділав із наміром убив. жінки та що взяв під увагу його добру опінію і добре співжиття Яхтгольца зі жінкою.

Анґл.-єґ. переговори розбилися.

Англійсько-єгипетські переговори розбилися головно з причини 4 точок, що їх заява з 1917 р. застерегла Вел. Британії: 1) охорона Єгипту перед інтервенцією чужих військ, 2) охорона комунікаційних шляхів імперії, 3) охорона чужих горожан і меншостей, 4) справа Судану. Мін. Гендерсон у вияснюючій ноті признав ці точки оконечними домаганнями В. Британії. Гендерсон виїхав уже на континент, делеґація кидає Льондон 9. травня.

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам дня 8. травня п. р.: за масло експортове солене пріма кільограм 4·40 зол., за масло несолене бьокове 4·20 зол. за кільограм; за літру молока 0·34 зол.; за літру сметани 1·60 зол.; за копу яєць 5·90 зол.
Тенденція цін масла зниживова.

НОВИНКИ

— **Зїзд б. гміндівців** відбудеться у Львові заходом Комітету для здвигнення памятника в Гмінді в суботу 7. червня ц. р. (перед самими Зеленими Святами). На програму зїзду зложаться: в год. 10. рано поминальне богослуження в церкві св. Духа при вул. Коперника, яке відправить Преосв. еп. о. д-р Бучко, а в год. 11. передпол. торжественна академія, точна програма якої буде подана в найближчих днях.

— **Арештування у Стрийщині.** Нічю 3. травня з. р. невідомі люди знищили польські вивіски в селі Конюхові, пов. Стрий. У звязку з цим поліція арештувала кількох конюхівських громадян-українців, у тому числі студ. унів. Олександра Госпна. В неділю 4. ц. м. арештованих відвезено на комісаріят поліції в Стрию.

— **„Стшельци" гуляють.** Пишуть нам з Поморян, що тамошні „стшельци" терроризують українських громадян і виступають проти наших людей незвичайно зухвало. А в ночі з 3. на 4. ц. м. нарушено в Поморянах віконні рами у д-ра Дичка і вибито шиби в захоронці, хоч там ледви-що прогомоніла подія розриття стрілецьких могил.

— **На карти „Рідної Школи"** звільняючі від алькогольних напоїв з нагоди Воскресення Христового зложили в зол. отці Вп. Громадяни(ки): з **Богородчанщини:** 5: о. І. Амброзяк — Космач; 2: о. Гр. Кульматицький — Пороги; **Грудзьондз:** по 5: пп. Зацерковні, Адамська, Ольховий, Коритовський, Носевич; громадянство **Калущини:** через Кружок „Р. Шк." 70.50; **Торунь:** 6: д-р Липчук Дмитро, 5: Вол. Затхей, 3: інж. Теодор Караїд; дальше отці громадяни по 5: о. Н. Дрогомирецький — Яворів к. Косова, д-р О. Чорненько, адв. — Солотвина; по 2: Сорока Михайло — Рогатин і о. А. Волянський — Соколівка к. Косова. — Хто слідуючий?

— **Повітові Виділи і „Сільський Господар".** Повітовий Виділ в Жидачові вислав до громадського уряду у Верині письмо такого змісту: „До громадського уряду в Вериню. у IX. відділі видатків належить скреслити кредит у сумі 15 золотих субвенції для Т-ва „Сільський Господар" тому, що діяльність цього товариства не є узгіднена з програмою діяльности держави (?!) і не стоїть під контролею держави. Радник повітового виділу Токарський і т. д. Як бачимо, Повітові Виділи бояться, щоби цих 15 золотих субвенції не послужили для надто великого розвитку такого небезпечного товариства, як „Сільський Господар".

— **В десяті роковини польського походу на Київ** львівські комуністи пробували влаштувати перед радянським консулятом при вул. Набеляка маніфестацію. Комуністи вийшли з Вульки, співали „Інтернаціонал" і несли червоний прапор. Поліція розігнала маніфестацію й арештувала комуніста Маріяна Волошина, який ніс червоний прапор.

— **Божевільний вбивником.** В селі Донрфельд, львівського повіту, божевільний Шенвіллер, якого недавно випущено з Кульпаркова, у приступі шалу кинувся з ножем на Льва Сливку і поклав його трупом. Вбивника звязано і він знов опинився в домі божевільних.

— **Знов жінка вбивниця перед судом.** Дня 7. ц. м. перед львівським судом присяглих почалась розправа проти 20-літньої Анелі Запшалківної, обвинуваченої в убистві нареченого Івана Колтика. Іван Колтик пізнав на вулиці Анелю Запшалківну і хоч вона була проституткою, полюбив її і хотів з нею женитись. Наречені замешкали при вул. Кентшинського ч. 60 і чекали, коли їх матеріяльна ситуація поліпшиться настільки, щоби могли взяти шлюб. Але між ними бували сварки й непорозуміння й одної ночі розлючена Анеля вхопила ніж і вбила нареченого. Розправа ще не скінчена.

— **Пожежа на Перзенківці.** Передучора на стації Перзенківка вибухла пожежа, яка знищила 3 будинки, повні дерева і соломи. Заки пожежна сторожа приїхала, вогонь спричинив шкоду на 5000 золотих.

— **Молодість, буйність.** На берлінськім передмістю Нойкельн від довшого часу гуляла таємнича шайка бандитів, які замасковані нападали в ночі на спокійних мешканців, рабували найбогатші склепи і зникали без сліду. Всім було дивно, що ці бандити хоч були узброєні, ніколи нікого не вбивали і поводились зі своїми жертвами дуже чемно. На днях поліція переловила цю шайку підчас нападу на мешканців найбогатшої дільниці міста і виявилось, що бандити, це 15-літні панночки, навіть із дуже інтелігентних і небідних родин. При слідстві ці дівчата признались, що вони не рабували для наживи, чи користи, але начитавшись ріжних кримінальних романсів, утворили шайку „Амазонка", щоби викликати в Берліні сензацію і звернути на себе увагу. На чолі цеї бандитської шайки стояла 15-літня гімназистка.

— **Ювилей англійського короля.** Дня 7. ц. м. Англія святкувала 20-літ. роковини вступлення на престол короля Юрія. З цеї нагоди англійська преса поміщує ювилейні статті, в яких між іншим підкреслюється факт, що король Юрій був свідком великої світової війни, яка зруйнувала богато престолів в Европі, але зміцнила англійський престол. Сила англійського короля лежить в демократичнім устрою держави та великім довірю народніх мас до короля Юрія.

— **Повітряна труба в Тексасі.** Над Тексасом в Америці пролетіла повітряна труба, яка знищила на своїм шляху всі будинки й повиривала дерева. Під руїнами домів згинуло 73 особи і богато соток осіб ранених. Повітряна труба зруйнувала також залізничий шлях і спричинила пожежу в кількох домах. Смуга охоплена повітряною трубою була широка 300 метрів.

— **Землетрус в Індії.** В околицях Рангону в Індії був землетрус, який спричинив смерть 14 осіб, а 110 осіб було ранених. В самім Рангоні зруйнований судовий будинок і богато приватних домів. Також на Бірмі від землетрусу згинуло 6.000 осіб, одно місто спопеліло в полумях. Землетрус знищив залізничий міст недалеко Пегу, так що комунікація перервана. В Рангоні землетрус зруйнував прегарну святиню.

— **Загальні Збори Українського Т-ва Прихильників Книги в Празі** відбулися в четвер 8. травня 1930 р. з таким порядком дня: 1) Доповідь Р. Лісовського — „Спогади про Г. Нарбута". 2) Доповідь Р. Січинського — „Екслібріс міста Бардіїва з XVI. ст." 3) Біжучі справи. Після доповідей відкрито виставку праць Г. Нарбута та новин українського друку.

Ліквідація студентської каси в Берні.

Від Ред.: В попередньому (100) числі „Діла" випало при ломанні закінчення статейки під вище поданим заголовком, яке осьтут наводимо:

Подрібний перегляд розрахунку ощадно-позичкової каси при Українській Студ. Спілці в Берні, Ч. С. Р., є вивішений в помешканні Української Студентської Спілки: Берно, Нова ул. ч. 81 реставрація Купця.

Повідомляючи цим шляхом усіх бувших членів ощадничо-позичкової каси про її ліквідацію, ліквідаційна комісія приймає і полагоджує фінансові справи членів до 15. травня 1930 року в помешканні Спілки. Коли хто до того часу не зголоситься по свій пай, ліквідаційна комісія по постанові Загальних Ліквідаційних Зборів перешле той пай на конто „Рідної Школи у Львові.

Датовано 18. квітня 1930 року.

ЗА ЛІКВІДАЦІЙНУ КОМІСІЮ:

М. Мочарний, голова. *М. Барвилович*, секретар.

Зі спортового життя.

УКРАЇНА—ВІС.

Товариські змагання України з німецьким Б-клясовим клюбом „Віс" відбудуться в неділю 11. ц. м. на грищі „Вісу". Початок: год. 11.30 перед пол.

УКРАЇНА КОМБ.—СОКІЛ IV.

Змагання цих дружин відбудуться в неділю 11. ц. м. в год. 3.30 на площі Сокола-Батька підчас фестину Сокола IV. Змагання заповідаються цікаво, тому, що Сокіл виступить у свому найкращому складі, який гратиме з Ропником-Борислав у дні 25. ц. м.

Рівночасно відбудуться змагання у відбиванці членкиць і членів Сокола-Батька та Сокола IV., який має багато даних побідити дружини Сокола-Батька.

ПОЗІР. НАКОЛЕСНИКИ:

Секція наколесників С. Т. „Україна" уладжує в неділю 11. ц. м. прогульку до Зимноїводи. Збірка в год. 10.30 біля „Народньої Торговлі". Гостям раді!

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Пятниця, 9. травня, год. 7.30 вечером „Ружі із Фльориди".

Субота, 10. травня година 3·30 попол. „Венецький купець".

Субота, 10. травня, год. 7·30 вечером „Жидівка" (виступ Качмара).

Малий Міський Театр:

Пятниця, 9. травня. година 7·30 веч. „Пан Топаз" знижки важні.

Субота, 10. травня. год. 7·30 вечором „Пан Топаз".

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма: „Заклята ріка" (Річ. Бартельмс, Беті Компсон).
КАСІНО: Любовниця Розвольського.
КОЛЬОСЕЙ: Дівча із Сінгапуру. Комедія: Лев у бальоні.
КОПЕРНИК: Володар Сагари (з Гайдаровим).
ЛЕВ: Комедія „Чеснотливі дівчата".
ОАЗА: На провесні (Жеромського).
МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Пісня елементів" (Люпе Велез співає есп. пісеньки).
ПАЛЯС: Кольорова звукова фільма: Вікінг.
ПАН: Золоте пекло.
ПАСАЖ: Місто нещасть (Кен Мейнард). Тиждень Метро-Голдвин-Маєр. Амер. комедія
ПРОМІНЬ: „З дня на день".
СТИЛЕВЕ: Янгол вулиці (Джанет Ґейнор).
ФАТАМОРҐАНА: Жінка на місяці.
ХИМЕРА: „Гільтай".
УТІХА: „Волга, Волга".

Програма радіо.

Пятниця 9. V. 1930.

ЛЬВІВ 11·58 Сиґнал часу, гайнал, 12·05 Концерт грамоф. плит, 13·00—17·45 Перерва, 17·45 Попол. концерт (дута орхестра), 18·45 Всячина, комунікати, концерт грамоф плит. 19·30 „Поштова скринька", 19·58 Сиґнал часу, 20·00 Гайнал, 20·05 Музична балачка, 20·15 Симфонічний концерт з варш. фільгармонії, комунікати.

Субота 10. V. 1930.

Варшава (1411,7) 20·30 Концерт мадярських лавреатів музиків. **Краків** (312,8) 16·00 Богослуження з Ченстохови. **Гельсінгфорс** (221,4) 18·15 Суїта зі „Сну літньої ночі". **Ляйпціг** (259) 16·30 Оперетова музика. **Льондон** (356,3) 18·15 Програма для дітей. **Берлін** (418) 20·30 Веселий вечір. **Рим** (441) 17·30 Концерт з Неаполю. **Прага** (487) 20·00 Популярна музика. **Відень** (516,3) 17·25 Камеральна музика. **Будапешт** (550) 17·30 Військова орхестра. **Ленінград** (1000) 19·00 Концерт. **Харків** (1304) 20·00 Музично-літературна авдиція **Париж** (1725) 13·30 Концерт.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Театр під управою Ів. Когутяка. 2002
Турка н/С.:
Пятниця 9. V. „Барон Кіммель".

Виставка з приводу 100-ліття освободження Греції в Національному Музею буде відкрита в неділю 11. травня 11·30 поясненнями директора музею І. Свєнціцького.

Прогулька до Винник через Сопків, Пасіки, Клекучко відбудеться в неділю 11. ц. м. під проводом Вп. Інж. Ю. Мудрака заходом тов. „Плай". Вихід в год. 9. з кінцевої стації трамваю ч. 11. і 12. коло Промислової школи, поворот автобусом або залізницею. Гостям раді.

11. травня! Затямте собі цей день — не забувайте його — пригадуйте разураз на протязі цілого тижня. Цеж день збірки — пожертвовань на **Вакаційні оселі**. Зібраний в той день гріш дасть змогу і найбіднішій дітворі львівських сутерен виїхати на чотири-пять тижнів на село, скріпити марненьке тіло краще-обильнішим харчем, відітхнути свіжим-воздухом, налюбувати очі незапорошеною зеленню лісів і лугів, блакитним небом, ясним сонцем. Воздух — сонце — зелень! здається, таке вселюдське добро для всіх — вживай його до схочу! А прецінь це добро є люксусом для багатьох. Воно є люксусом для великої громади міських дітей, яких батьки, приковані до міста тяжким заробітком на хліб, не можуть позволити ні собі ні своїм дітям хоч на короткий випочинок на селі. І цілі сотки-тисячі дітей мусять у найгорячійший час проживати у розпалених мурах міста, дихати порохами, пудьгувати по вулицях не завжди у відходячому товаристві. Невжеж українське громадянство не спроможеться на це, щоб хоч невеличкій громадці **своїх** дітей запевнити той люксус, який для міліонів других є щоденним хлібом? День 11. травня подає до цего нагоду. Пушки під церквами й нашими установами приймуть і найменшу жертву, — касієрка п. Осипа Паньківська (Чарнецького 26) втягне точно у касову книгу кожний надісланий почтою даток — тепер черга на громадянство. Хай же в день 11. травня кожний українець, кожна українка прикрасить свою грудь відзнакою Вакаційних осель — скромним на вид, але могутнім по суті доказом, що український Львів дорожить здоровлям українських дітей. 2034

Ширіть наш часопис!

З Українського Технічного Товариства. Повідомляється, що II Надзвичайні Заг. Збори У.Т.Т. у Львові відбудуться в суботу 24. травня 1930 в год. 18. в домівці Товариства у Львові Ринок ч. 10/II зі слідуючим порядком дня: 1) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів. 2) Перевибір Виділу. 3) Внески та запити. Рівночасно повідомляється, що Українське Технічне Товариство має намір взяти участь в Зїзді словянських інженірів в днях 8 і 9. червня 1930 в Празі і тому просить всіх П. Т. Товаришів, що хотілиби прилучитися до сеї поїздки зголоситися як найскорше в домівці У. Т. Т. в урядових годинах та старатися сейчас о паспорт на виїзд за границю. — За Виділ: Інж. Василь Ржевський голова, Інж. Лідія Бурачинська секретар. 2039

Подяка.

Громадянському Комітетові в Станиславові за уладження і упорядкування величавого жалібного походу, Станиславівському „Боянові" за відспівання жалібних пісень, партійним Товаришам та представникам партій за теплі і щирі прощальні промови, всему Громадянству і тим многотисячним селянським масам з ближчих та дальших сторін краю за участь в супроводі на місце вічного спочинку незабутньої памяти Мужа і Батька — усім тим широ-сердечну складаємо подяку.

Станиславів, в квітні 1930.

Наталія, Соня і Марко Бачинські.

Осторога.

Вексель підписаний проф. Левицьким, п. Глинкинським і мною п. Фаловичівній Наталії є безвартісний, з причини обманення ручителів тою особою. 2035 1—1

Д-р Бабій.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". В друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10